

ki kell hétvégéztetni no szia majd húsvét után
locsolkodni ugyan már kinek van ebben a mai
rohanó világban divatjamúlt a folklór
a föltámadást hétfőtől kezdve mindenki már
csak magának reméli

Budapest, 1994. nagycsütörtökön este

Bertók László

ÚGY, AHOGY A TESTBEN AZ AGY

A nyelv van benne legalul,
a mondat, ahogy magadat,
ahogy elválnak, behull,
ahogy összeáll, aki vagy.

Ahogy az egész kosarat,
és mint az ég, ha kiborul,
ahogy pislognak a lyukak,
és alatta is magyarul.

Ahogy görögül, angolul,
úgy, ahogy a testben az agy,
a szem, a fül, az orr, az ujj,
ahogy először megakad.

Ahogy anyád a szavakat,
s a semmi hozzá igazul.

EZ A HATALMAS FELÜLET

Ez a hatalmas felület,
a mondjuk, hogy teli tüdő,
a kívül-belül levegő,
a most ráteszek egy követ.

Ez a lüktető mintha-egy,
a fújható, kibökhető,
az egyszerre ható erő,
a sose tudni, mi helyett.

Ez a külön minden szemet,
a veszett férfiban a nő,
ez az összegyűrt lepedő,
ez a szonett hátán szonett.

Ez a mintha én meg te meg,
ez az éppen itt az idő.

Jorge Luis Borges

KILENC DANTE-TANULMÁNY

Scholz László fordítása

Előszó

Képzeljünk magunk elé egy keleti könyvtárban lévő, századokkal ezelőtt festett illusztrációt. Talán arab munka, s azt állítják róla, hogy az EZERECYÉJSZAKA MESÉI-nek minden darabját magába foglalja; talán kínai, s kiderül, hogy egy több száz, illetve több ezer szereplős regényt ábrázol. A temérdek alak közül felkelti az érdeklődésünket egy-egy részlet – egy fordított kúp alakú fa, néhány vasfal fölé nyúló, vörös mecses –, aztán továbbsiklik a szemünk. Alkonyodik, tompul a fény, s ahogy elmélyedünk a kép tanulmányozásában, rájövünk, hogy ott van abban minden, ami a föld kerekén létezik. Ama békés labirintus valamely pontján vár ránk minden, ami volt, ami van s ami lesz, a múlt története és a jövőé is, minden tárgy, ami az enyém volt és ami az enyém lesz, minden... Egyfajta varázsképet álmodtam itt meg, olyan illusztrációt, amely egyszerűsmind mikrokozmosz is; hát Dante költeménye ez a mindent magába foglaló kép. Pedig azt hiszem, ha egyszer elolvashatnánk elfogulatlanul ezt a művet (de hát ettől az élvezettől már elestünk), elsőként bizonyára nem az egyetemessége tűnne fel, s még kevésbé a fennköltége vagy a nagyszerűsége. Sokkal hamarabb észrevennénk, gondolom, a mű más vonásait, amelyek kevésbé nyomasztók s egészen élvezetesek; elsősorban is talán azt, amit az angol Dante-kutatók szoktak kiemelni: hogy a szerző változatos és leleményes módon pontos részleteket fest. Dante nem elégszik meg azzal, hogy azt mondja, amikor összefonódott egy férfi és egy kígyó teste, hogy a férfiből kígyó lett, a kígyóból pedig ember; a kettős átváltozást egy égő papirhoz hasonlítja, ahol is a láng előtt egy barnás sáv jár, amelyben eltűnik a fehér, de még nem fekete (POKOL, XXV, 64–66). Nem elégszik meg azzal, hogy azt mondja, hogy a hetedik kör sötétjében a kárhózzottak lesve tekintenek rá; olyan emberekhez hasonlítja őket, akik újhholdkor nézik egymást, meg egy vén szabóhoz, aki a tű fokát keresi (POKOL, XV, 19–21). Nem